

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 6CoP/8/2012
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8711216363
Dátum vydania rozhodnutia: 18. 12. 2012
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Peter Straka
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2012:8711216363.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Straku a sudcov JUDr. Michala Boroňa a JUDr. Antónie Kandravej v právnej veci navrhovateľky: P. H., nar. XX. X. XXXX, bytom J., A. XXX/XX, proti odporcovi: W. H., nar. XX. X. XXXX, bytom T., F. XX, zast. Mgr. Gordanou Novomestskou, advokátkou, pracovisko Bratislava, Kocel'ova 9, v konaní o zvýšenie výživného na plnoleté dieťa, o odvolaní odporcu proti rozsudku Okresného súdu Poprad č.k. 15P 375/2011-58 zo dňa 20.6.2012 jednohlasne takto

rozhodol:

I. P o t v r d z u j e rozsudok s výnimkou zamietavého výroku.

II. Náhradu trov odvolacieho konania účastníkom n e p r i z n á v a.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom Okresný súd Poprad (ďalej len „súd prvého stupňa“) zmenil rozsudok Okresného súdu v Poprade č. k. 15P/353/2002 - 139 zo dňa 19. apríla 2005, pokiaľ ním bolo rozhodnuté o výživnom na v tom čase maloletú P. H. tak, že toto výživné sa zvyšuje zo strany odporcu W. H. voči navrhovateľke P. H. zo sumy 1.500,- Sk mesačne na sumu 90 Eur mesačne, počnúc dňom 1. 1. 2012, ktoré výživné je splatné vždy do 15. dňa toho - ktorého mesiaca vopred k rukám navrhovateľky. Zaostalé výživné od 1. 1. 2012 do 30. 6. 2012 v sume 240 Eur je odporca povinný uhradiť v 20 - eurových mesačných splátkach spolu s bežným výživným pod stratou výhody splátok. V prevyšujúcej časti súd návrh navrhovateľky zamietol a posledným výrokom vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

V odôvodnení uviedol cit. „Na základe zisteného skutkového stavu mal súd preukázané, že výrazná zmena pomerov nastala na strane navrhovateľky, ktorá v súčasnosti navštevuje vysokú školu a s tým sú spojené zvýšené výdaje a náklady na štúdium. Vysokoškolské štúdium je potrebné považovať za dôležitý záujem dieťaťa, aby uplatnilo a zdokonaľovalo svoje schopnosti a danosti, čo v konečnom dôsledku vedie k vzniku lepších možností uplatnenia dieťaťa a je odôvodnenou úlohou rodičov, aby dieťa viedli k získaniu vzdelania a tým potrebných podkladov pre sebarealizáciu. Túto úlohu napíňa rodič aj cestou poskytnutia dostatočného materiálneho zabezpečenia. Preto v prípade, že sa dieťaťu začatím vysokoškolského štúdia zvýšia výdavky na jeho potreby, je nutné, aby rodič tieto výdaje, samozrejme s prihliadnutím na jeho možnosti a schopnosti, hradil. V danom prípade je príjem odporcu priemerne 361,- eur mesačne, ktorý podľa jeho vyjadrenia nemôže zvýšiť vzhľadom na svoj nepriaznivý zdravotný stav. Príjem odporcu je tak vyšší ako príjem, z ktorého vychádzal súd pri určení výživného v roku 2002, ktorý bol vo výške 329,32 eur. Odporca nepreukázal vznik nových nevyhnutných výdavkov, ktoré by výrazne ovplyvnili jeho možnosť poskytovať výživné navrhovateľke. Navyac od júna roku 2010 mu skončila výživovacia povinnosť k bratovi navrhovateľky. Súd nebral do úvahy skutočnosť, že navrhovateľka si

popri štúdiu privyrába. Takýto príjem je potrebné chápať len ako prilepšenie k tomu, čo je poskytované rodičmi, v žiadnom prípade nenahrádza a neovplyvňuje vyživovaciu povinnosť rodičov. Súd preto zvýšil toto výživné zo strany odporcu zo sumy 1.500,- Sk mesačne na sumu 90,- eur mesačne, ktorá suma zodpovedá možnostiam a schopnostiam na strane odporcu. Navrhovateľka podala návrh dňa 27. 12. 2011, preto súd toto výživné zvýšil počnúc dňom 1. 1. 2012.

Zaostalé výživné od 1. 1. 2012 do 30. 6. 2012 predstavuje sumu 240,- eur (mesačné zaostalé výživné činí 40,- eur x 6 mesiacov = 240,- eur). Súd túto sumu povolil odporcovi uhradiť v 20 - eurových mesačných splátkach spolu s bežným výživným pod stratou výhody splátok k rukám navrhovateľky.“

Výrok o trovách konania prvostupňový odôvodnil tým, že si ich účastníci neuplatnili, preto ich nepriznal.

V zákonom stanovenej lehote podal proti rozsudku súdu prvého stupňa odvolanie odporca, ktorý uviedol, že súd prvého stupňa vzal do úvahy iba nároky navrhovateľky a nezohľadňoval jeho majetkové pomery a životnú úroveň, ktorá je nižšia ako u navrhovateľky. Príjem odporcu v roku 2002 bol 329,32 Eur a v súčasnosti je to 361 Eur. Za 10 rokov sa jeho príjem zvýšil o 31 Eur. Jeho príjem pokrýva len nutné životné náklady, ktoré mu neumožňujú platiť výživné vo vyššej miere. Poplatky spojené s užívaním bytu sa od júla 2012 zvýšili zo sumy 150,78 Eur na sumu 160 Eur. Brat navrhovateľky podal návrh na zvýšenie výživného v roku 2009, kedy súd jeho návrh zamietol. Pomery odporcu sa od roku 2009 nezmenili. Matka navrhovateľky poberá v roku 2012 na dcéru prídavok na dieťa vo výške 22,54 Eur. Aj náklady na bývanie má nižšie. Súd prvého stupňa pri svojom vyjadrení síce uviedol, že príjem navrhovateľky považuje za prilepšenie k tomu, čo jej poskytujú rodičia, no študenti ekonomického smeru riadne pracujú, nakoľko je možné skĺbiť študovanie a prácu. Po rozvoze manželstva odišiel do T. bez akýchkoľvek úspor a majetku, všetko zanechal deťom a bývalej manželke. Z príjmu, ktorý dosahuje nie je možné dosiahnuť úspory a nebyť partnerky, nemal by zabezpečené ani bývanie. Z jeho výpovede a predložených dokladov o výdavkoch preukázal svoju neľahkú životnú situáciu. Zdravotný stav odporcu mu nedovoľuje nájsť si lepšie platené pracovné miesto (poškodenie chrbtice). Na základe uvedeného navrhol, aby odvolací súd rozsudok v napadnutom výroku zmenil a návrh zamietol.

Navrhovateľka vo svojom vyjadrení k odvolaniu navrhla, aby odvolací súd rozsudok v napadnutej časti ako vecne správny potvrdil. Pri nezmenenom príjme a nákladoch platil výživné aj na jej brata vo výške 56,42 Eur a na ňu vo výške 49,79 Eur, spolu 106,21 Eur. Vyživovacia povinnosť na jej brata skončila, preto mala za to, že odporca je schopný platiť výživné vo výške 90 Eur. Poukázala tiež na to, že výživné nebolo menené od ôsmeho ročníka na základnej škole.

K podanému vyjadreniu navrhovateľky sa vyjadril odporca poukazujúc na budúcu nepriaznivú situáciu u jeho zamestnávateľa. Podľa interných informácií má dôjsť k prepúšťaniu. Odporca tak nebude schopný platiť ani doteraz stanovené výživné a nie to výživné zvýšené.

Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) príslušný na rozhodnutie o odvolaní podľa § 10 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „O.s.p.“) preskúmal rozsudok v jeho napadnutej časti, ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 212 O. s. p. a zistil, že odvolanie odporcu nie je dôvodné. Odvolací súd rozhodol o odvolaní postupom podľa § 214 ods. 2 O. s. p. v spojení s ust. § 156 ods. 3 O. s. p., pričom miesto a čas vyhlásenia rozsudku boli oznámené na úradnej tabuli súdu.

Súd prvého stupňa vykonal vo veci potrebné dokazovanie, na základe ktorého dospel k správnym skutkovým zisteniam a z nich vyvodil aj správny právny záver. Odvolací súd v celom rozsahu poukazuje na odôvodnenie napadnutého rozsudku súdu prvého stupňa, s ktorým sa stotožňuje.

Pre rozhodnutie o návrhu na zmenu vyživovacej povinnosti určenej predchádzajúcim právoplatným rozhodnutím súdu je potrebné mať na zreteli ust. § 159 ods. 3 O.s.p., i ust. § 78 ods. 1 Zák. o rodine. Občiansky súdny poriadok v označenom ustanovení určuje, že len čo sa vo veci právoplatne rozhodlo,

nemôže sa prejednávať znova (prekážka *res iudicata* - veci rozhodnutej). Zákon však počíta s prípadmi, keď nie je objektívne možné túto zásadu dodržať. Ust. § 163 O.s.p. výslovne umožňuje zmenu rozsudku odsudzujúceho na plnenie v budúcnosti zročných dávok, alebo na plnenia v splátkach, ak sa podstatne zmenili okolnosti, ktoré sú rozhodujúce pre výšku a ďalšie trvanie dávok alebo splátok (*clausula rebus sic stantibus*). Pritom nie je rozhodujúce, či ide o plnenie vyživovacej povinnosti určenej súdom, alebo o plnenie dohody. Hmotnoprávna podmienka zmeny súdneho rozhodnutia o výživnom je upravená v ustanovení § 78 ods. 1 zákon č. 36/2005 Z.z. o rodine (ďalej len „ZoR“). Podľa tohto ustanovenia dohody a súdne rozhodnutia o výživnom možno zmeniť, ak sa menia pomery. Aby súd teda mohol vo veci výživného rozhodnúť inak, nevyhnutnou podmienkou je zmena pomerov. V zmysle judikatúry je potrebné prihliadať ku všetkým skutočnostiam, ktoré by mohli odôvodniť zmenu výživného, avšak len vtedy môžu byť dôvodom na zmenu vyživovacej povinnosti, keď sa závažnejším spôsobom prejavia v pomeroch účastníkov v porovnaní s ich pomermi v čase vyhlásenia predchádzajúceho rozsudku. Nestačí len úvaha o tom, že je doterajšie výživné neprímerané. Pokiaľ by súd nemal preukázanú zmenu pomerov a rozhodol by o zmene výšky vyživovacej povinnosti, šlo by vlastne o neprípustné preskúmavanie, či reparáciu právoplatného súdneho rozhodnutia. Touto zásadou sa musel súd riadiť aj pri rozhodovaní o podanom návrhu na zvýšenie vyživovacej povinnosti. Právne relevantné pre rozhodnutie o podanom návrhu je len to, či sa výrazne, trvale, nie krátkodobo alebo nepatrne zmenili okolnosti na strane oprávnených, alebo na strane povinného rodiča, ktoré boli podkladom pre predchádzajúce rozhodnutie o výživnom.

Súd prvého stupňa správne pri rozhodovaní o zmene výživného porovnal okolnosti dôležité pre určenie výživného v čase skoršieho rozhodovania a v čase nového rozhodovania pre posúdenie, či došlo alebo nedošlo k takej zmene pomerov, ktorá by odôvodňovala zmenu posledného rozhodnutia o výživnom. Pri posudzovaní zmeny pomerov prihliadol na rozhodujúce okolnosti, ktoré odôvodňovali zmenu výživného.

Podľa § 62 ods. 1 ZoR plnenie vyživovacej povinnosti rodičov k deťom je ich zákonná povinnosť, ktorá trvá do času, kým deti nie sú schopné samé sa živiť.

Podľa § 62 ods. 2 ZoR obaja rodičia prispievajú na výživu svojich detí podľa svojich schopností, možností a majetkových pomerov. Dieťa má právo podieľať sa na životnej úrovni rodičov.

Podľa ustanovenia § 62 ods. 3 ZoR každý rodič bez ohľadu na svoje schopnosti, možnosti a majetkové pomery je povinný plniť svoju vyživovaciu povinnosť v minimálnom rozsahu vo výške 30% zo sumy životného minima na nezaopatrené nepľnoleté dieťa alebo na nezaopatrené dieťa podľa osobitného zákona.

Podľa § 62 ods. 4 ZoR pri určení rozsahu vyživovacej povinnosti súd prihliada na to, ktorý z rodičov a v akej miere sa o dieťa osobne stará. Ak rodičia žijú spolu, prihliadne súd aj na starostlivosť rodičov o domácnosť.

Podľa ustanovenia § 62 ods. 5 ZoR výživné má prednosť pred inými výdavkami rodičov. Pri skúmaní schopností, možností a majetkových pomerov povinného rodiča súd neberie do úvahy výdavky povinného rodiča, ktoré nie je nevyhnutné vynaložiť.

Podľa § 75 ods. 1 ZoR pri určení výživného prihliadne súd na odôvodnené potreby oprávneného, ako aj na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného. Na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného prihliadne súd aj vtedy, ak sa povinný vzdá bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zamestnania, zárobku, majetkového prospechu; rovnako prihliadne aj na neprímerané majetkové riziká, ktoré povinný na seba berie.

Podľa § 75 ods. 2 ZoR výživné nemožno priznať, ak by to bolo v rozpore s dobrými mravmi; to neplatí, ak ide o výživné pre maloleté dieťa.

Podľa § 78 ods. 1 ZoR dohody a súdne rozhodnutia o výživnom možno zmeniť, ak sa zmenia pomery. Okrem výživného pre maloleté dieťa je zmena alebo zrušenie výživného možné len na návrh.

Podľa § 78 ods. 3 ZoR pri zmene pomerov sa vždy prihliadne na vývoj životných nákladov.

Ustanovenie § 78 ods. 1 ZoR predstavuje výnimku zo zásady nezmeniteľnosti súdnych rozhodnutí. Dôvodom pre zmenu rozhodnutia sú všetky okolnosti, ktoré by mohli byť podkladom pre zmenu určeného výživného a okolnosti, ktoré sa závažnejším spôsobom prejavujú v pomeroch účastníkov, t.j. ovplyvnia celkovú situáciu nielen na krátky čas. Relevantnosť zmeny rozhodnutia sa zisťuje porovnaním tvrdených a preukázaných nových pomerov s pôvodnými pomermi, významnými z hľadiska vyživovacej povinnosti, tak, ako boli zistené v príslušnom spisovom materiáli, vzťahujúcom sa k predchádzajúcemu rozhodnutiu. Tým je odôvodnená požiadavka na dôkladné zistenie a opisy skutkovej situácie v rámci konaní o výžive. Pri určení rozsahu vyživovacej povinnosti súd prihliada aj na to, ktorý z rodičov a v akej miere sa o dieťa osobne stará. Výživné má prednosť pred inými výdavkami rodičov. Pri skúmaní schopností, možností a majetkových pomerov povinného rodiča súd neberie do úvahy výdavky povinného rodiča, ktoré nie je nevyhnutné vynaložiť (§ 62 ods. 4, 5 ZoR). Zákon o rodine v ustanovení § 78 ods. 1 vymedzuje kritériá, ako určitý návod pre súd, kombináciou ktorých sa má určiť konkrétna výška výživného. Na strane oprávneného sú relevantné odôvodnené potreby. Na strane povinného sú to schopnosti, možnosti a majetkové pomery. Schopnosti predstavujú subjektívne kritérium určovania rozsahu vyživovacej povinnosti a rozumejú sa nimi vlastnosti dané telesnými a duševnými schopnosťami konkrétnej osoby povinného, zdravotným stavom, vlohami, nadaním, získanými skúsenosťami.

Tieto zásady, i to, že došlo k zmene pomerov oproti predchádzajúcemu rozhodnutiu, viedli odvolací súd k záveru, že je potrebné rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdiť. Za preukázaného skutkového stavu, a to najmä zmeny pomerov u navrhovateľky spojených so zvýšením odôvodnených potrieb, jej zvýšenými výdavkami v súvislosti so štúdiom na vysokej škole a prihliadnutím na schopnosti a možnosti povinného rodiča, odporcu, ktorému sa v rozhodnom období zvýšil príjem (o 31 Eur) a zanikla mu vyživovacia povinnosť na plnoletého syna, bolo dôvodným jej vyživovacia povinnosť zvýšiť s tým, že ak ju súd prvého stupňa zvýšil zo sumy 49,79 Eur na 90 Eur mesačne, takéto zvýšenie odvolací súd hodnotí za primerané a zodpovedajúce preukázaným zmeneným pomeroch.

Oproti predchádzajúcemu rozhodnutiu súdu prvého stupňa došlo k zmene pomerov u navrhovateľky, a to najmä v súvislosti so štúdiom na vysokej škole a zároveň s jej fyzickým vývojom. Možno súhlasiť so záverom súdu prvého stupňa, že v súvislosti so štúdiom navrhovateľky na vysokej škole, došlo k nárastu nákladov súvisiacich s krytím potrieb pre toto štúdium. Bez akýchkoľvek pochybností možno prihliadať aj na to, že u dcéry v súvislosti s jej fyzickým vývojom sú zvýšené výdavky aj na zabezpečovanie potrieb s tým súvisiacich. Rovnako tak možno prisvedčiť súdu prvého stupňa, ak uviedol, že došlo k výraznej zmene pomerov u navrhovateľky. Posledná úprava výživného bola rozsudkom Okresného súdu v Poprade č. k. 15P/353/2002 - 139 zo dňa 19. apríla 2005, ktorý nadobudol právoplatnosť 28.6.2005.

Súd prvého stupňa správne posúdil aj zmenu pomerov odporcu, keď pri rozhodovaní zohľadnil jednak zvýšenie jeho príjmu i zánik jednej vyživovacej povinnosti na plnoletého syna. Určené výživné nie je vyššie, než výživné, ktoré platil odporca spolu aj na brata navrhovateľky. Prípadný príjem navrhovateľky len doplní jej potreby, ktoré u vysokoškolákov podstatne prevyšujú určené výživné. Výživným sa nerozumejú iba náklady na výživu v zmysle stravovania, ale aj pokrytie ďalších potrieb spojených s kultúrnym a celkovým spoločenským životom.

Odvolací súd poznamenáva, že súdom prvého stupňa určené výživné na jednej strane dôsledne zohľadňuje potreby navrhovateľky, aj v súvislosti s jej fyzickým vývojom a na strane druhej strane nevyhnutne prihliada na nutné výdavky vynakladané matkou.

Súd prvého stupňa pri určovaní výživného správne posúdil schopnosti, možnosti a zárobkové pomery povinného a využil svoje právo v zmysle § 160 O.s.p. určiť splácanie peňažného plnenia v splátkach. Stanovenie dlžného výživného určením jeho splatenia v jednej splátke by mohlo ohroziť uspokojovanie základných životných potrieb povinného rodiča, čo nie je účelom zvyšovania vyživovacej povinnosti. Z uvedených dôvodov prvostupňový súd správne určil splácanie dlžného výživného v primeraných splátkach po 20 Eur spolu s bežným výživným.

Súd nerozhoduje na základe neistých prognóz, čo sa stane v budúcnosti, ale podľa stavu v čase rozhodovania (§ 154 ods. 1 O.s.p.).

Z uvedených dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok podľa § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil.

O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd v súlade s ustanovením § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení § 142 ods. 1 O.s.p. tak, že náhradu trov odvolacieho konania účastníkom nepriznal, nakoľko si žiadne trovy neuplatnili.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.